

REGIONÁLNA A PRIESTOROVÁ KONCEPCIA V GEOGRAFII: POKUS O STRUČNÚ CHARAKTERISTIKU

Ján Paulov

Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta, Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny, e-mail: paulov@fns.uniba.sk

Abstract: The primary objective of this paper is to give a brief account of the two main conceptions (approaches) that geography works with in its studies, i.e. regional and spatial conception. Regional conception is older than the spatial one and is closely connected with the rise of geography as a science. It started with verbal and comprehensive descriptions of the areas having been travelled. This conception culminated in Hettner's geography according to which geography is a science of complex study of regions. Spatial conception is closely connected with the beginning of the methodological conversion of geography which started in the middle of the 20th century. This conversion, the main aim of which was to transform geography from the idiographic into the nomothetic science, was closely connected with the incorporation of classical location theories in which exactly the spatial conception played a basic role. Especially the theory of central places was decisive in this respect. This theory demonstrates very clearly that in the spatial organization of settlements an order can be found, what is exactly a typical attribute of nomothetical science. Since the beginning of methodological conversion spatial conception has been strongly developed in geography; the main "theme" in this effort has become spatial analysis. Moreover, spatial conception, closely connected with mathematization and building models and theories, creates conditions for the approach of geography to the fundamental empirical sciences such as physics, chemistry and biology.

Key words: regional conception, complex study of regions, spatial conception, spatial analysis

1 ÚVOD

Regionálna a priestorová koncepcia (často nazývané aj prístupy) sa všeobecne považujú za dve najvýznamnejšie koncepcie, ktoré geografia uplatňuje pri svojom štúdiu. Keďže obe koncepcie výrazne profilujú geografiu ako vedu, mohlo by sa zdať, že obe majú aj rovnaký „vek“, že obe sú prítomné v geografii už od jej vzniku. Ale nie je tomu tak. Pokým regionálna koncepcia je úzko spojená so samotným „zrodom“ geografie, priestorová koncepcia je úzko spojená s metodologickou kon-

verziou geografie, ktorá sa udiala v polovici 20. storočia. Regionálna koncepcia je tak podstatne staršia než koncepcia priestorová; je hlboko zakotvená v histórii geografie. Dalo by sa preto usudzovať, že táto koncepcia, súc podstatne staršia a tým predpokladane aj rozpracovanejšia, bude v geografii zohrávať významnejšiu úlohu než koncepcia priestorová. Zdá sa však, že je to ale priestorová koncepcia, ktorá v geografii, najmä však v humánnej geografii, zohráva toho času stále významnejšiu úlohu.

Táto stať si kladie za úlohu pokúsiť sa stručne charakterizovať obe koncepcie. Pre navodenie širšieho kontextu jej autor poznamenáva, že stať úzko nadväzuje na niektoré iné, autorom už skôr vypublikované state, ako napr. Paulov (2006, 2007, 2008, 2009, 2012).

2 REGIONÁLNA KONCEPCIA

Regionálna koncepcia je, ako sme už konštatovali, podstatne staršia než koncepcia priestorová a úzko súvisí so „zrodom“ geografie ako samostatným odborom myslenia a poznávania. Jej začiatky treba hľadať v jednoduchých opisoch vybraných častí zemského povrchu. Keďže v starom Grécku, kde sa tento „zrod“ udial, poznávanie Zeme sa sústreďovalo na samotné zemské teleso a obývané časti zemského povrchu (sveta), ktoré starí Gréci nazývali „oikuménou“, regionálna koncepcia bola úzko zviazaná s poznávaním oikumény. Toto poznávanie malo charakter súhrnného opisu všetkých javov, ktoré sa na tej-ktorej časti oikumény nachádzali. Prvý takýto opis Grékom známej časti oikumény, ktorý mal už ucelený charakter, urobil starogrécky vedec Herodotos (485 – 425 p.n.l.) v deväťzväzkovom spise „Historia“. Ale nebol to spis čiste historiografický, ako by sme usudzovali z jeho názvu. Bol to spis, ktorý sa svojim charakterom, keďže okrem histórie súhrnne opisoval prírodné a spoločenské javy príslušnej časti oikumény, blížil skôr k spisu, ktorý by sme skôr nazvali regionálno-geografický. Ale slovo „geografia“ v ňom Herodotos nepoužil. Vysvetlenie prečo Herodotos použil slovo „historia“ poskytol popredný americký geograf Peter Gould (1932 – 2000), v knižnej publikácii „The Geographer at Work“ (str. 11). Slovo „historia“ podľa neho znamenalo v starej gréčtine čosi ako „bádanie“ „objavovanie“. Ak teda by sme chceli Herodota nazvať „otcom“, či dokonca „praotcom“ geografie, ako sa to robí v niektorých historiogeografických spisoch, potom sa geografia „zrodila“ pod názvom „historia“, čo ale v skutočnosti, ako sme už uviedli, znamenalo „bádanie“ „objavovanie“. Na okraj poznamenajme, že tento názov nie je vzdialený tomu, čo geografia v skutočnosti dlhú dobu aj robila – objavovanie nových častí Zeme (zemského povrchu), ktoré ešte neboli známe. Termín „geografia“ sa objavuje až u starogréckeho vedca Eratosthena (276 – 194 p.n.l.), ktorý nazval svoj spis „Geografika“. Keďže tento spis obsahuje už mnohé atribúty geografie ako vedy, môžeme práve Eratosthena považovať za „otca“ geografie.

Regionálna koncepcia sa výrazne prejavila v ďalšom sedemnásťzväzkovom spise „Geografika“, autorom ktorého je ale tentoraz starogrécky vedec Strabon

(68 p.n.l. – 24 n.l.), ktorého niektorí autori (napr. Moschelesová, 1951) považujú za najväčšieho geografa staroveku.

Jeden z najvýznamnejších vedcov staroveku, Ptolemaios (90 – 168 n.l.), astronóm a geograf, rozdelil poznávanie Zeme do troch disciplín, a síce na kozmografiu, geografiu a chorografiu (Moschelesová, 1951). Prvá mala poznávať Zem ako vesmírne teleso, druhá Zem per se a tretia jednotlivé oblasti zemského povrchu (oikumeny). Regionálna koncepcia bola tak, u Ptolemáia, spojená s chorografiou. V tejto „chorografickej“ podobe „fungovala“ celé stáročia v poznávaní Zeme.

Až v renesancii, v spise „Geographia Generalis“, vydanom v r. 1650, autorom ktorého je Bernhardus Varenius (1622 – 1650) je chorografia „oficiálne“ zaradená do geografie, a síce pod názvom „geographia specialis“. Keďže „geographia specialis“ sa neskôr stala regionálnou geografiou možno konštatovať, že aj regionálna koncepcia sa v tomto spise oficiálne stáva geografickou koncepciou, hoci slovo „región“ (latinského pôvodu) nie je použité ani vo Vareniovom spise, aj keď tento spis je napísaný v latinskom jazyku. Varenius však osobitne nerozpracoval „geographiæ specialis“, pretože prikladal väčší význam „geographiæ universalis“, z ktorej sa neskôr stala všeobecná geografia.

Osobitnú úlohu zohrala regionálna koncepcia u slávneho nemeckého filozofa Immanuela Kanta (1724 – 1804), ktorý, okrem iného, prednášal aj geografiu (dokonca 40 rokov) na univerzite v Königsbergu (dnešnom Kaliningrade). Kant nechápal geografiu ako vedu študujúcu svet podľa druhov objektov, ako to robia mnohé iné vedy (ako napr. botanika študujúca rastliny, zoológia živočíchov), ale ako vedu, ktorá študuje súhrn všetkých objektov, bez ohľadu na ich charakter, na určitom území. Jeho koncepcia je tak zjavne regionálna. Podobne chápal Kant aj historiografiu, a síce ako vedu študujúcu súhrn všetkých objektov v určitej časovej etape. V tomto videl podobnosť medzi geografiou a historiografiou. To čo v historiografii predstavuje určitú časovú etapu to v geografii predstavuje časť zemského povrchu, čo v dnešnej terminológii by sme mohli nazvať „región“. Kant však túto svoju koncepciu hlbšie nerozpracoval. Jeho prístup však môžeme považovať za pozoruhodný (pričom ním ovplyvnil aj niektorých geografov, napr. Hettnera (1927)), pretože ukázal, že svet možno študovať nielen podľa druhov objektov, ale aj iným spôsobom.

Ako sa regionálna koncepcia uplatnila v dielach dvoch významných nemeckých geografov, Alexandra von Humboldta (1769 – 1859) a Carla Rittera (1779 – 1859), považovaných za osnovateľov vedeckej geografie? A. von Humboldt, ktorý študoval vertikálne vzťahy na zemskom povrchu (t. j. vzťahy medzi rôznymi zemskými sférami) tak dôkladne ako málokto iný, dospel k predstave, že tieto vzťahy vedú k vytváraniu charakteristických celostných útvarov, ktoré možno nazvať krajiny (landšafy). Je preto považovaný za zakladateľa náuky o krajine. Hoci tieto útvary nazval „krajiny“ možno pre ne použiť, pri určitej aproximácii, aj výraz „regióny“, pretože vyhovujú kritériám, ktoré sa vzťahujú na regióny. C. Ritter už explicitne uplatňuje regionálnu koncepciu, keďže vo svojom hlavnom spise „Erdkunde“ študuje zemský povrch (svet) podľa veľkých regionálnych celkov. Je preto často považovaný aj za „otca“ regionálnej geografie.

Osobitnú úlohu nadobudla regionálna koncepcia v diele nemeckého geografa Alfreda Hettnera (1859 – 1941). Ten ju dokonca postavil za fundament celej geografie. Geografia, ktorá v čase Hettnera musela zvädzať „boj“ o svoju doménu, pretože ju v tomto smere „atakovali“ niektoré iné, novovzniknuté geovedy, bola nútená redefinovať svoju doménu, avšak tak, aby si aj naďalej zachovala štatút geovedy. A tu Hettner prijal myšlienku, že doména, ktorá v žiadnom prípade nemôže viesť ku kolíziám s inými geovedami, je komplexné bádanie regiónov. Táto doména sa preto, podľa Hettnera, mala stať hlavnou náplňou geografie. Túto koncepciu prijal aj americký geograf Richard Hartshorne (1899 – 1992), ktorý po určitú dobu ňou významne ovplyvňoval zameranie americkej geografie. S teoretickým rozpracovaním regionálnej koncepcie sa zároveň ukázalo, že tejto koncepcii treba dať aj silnú empirickú náplň. V tomto smere osobitne vynikla francúzka geografia, ktorej nasmerovanie je spojené predovšetkým s menom Paula Vidala de la Blachea (1845 – 1918). Táto geografia vyprodukovala sériu regionálno-geografických monografií rôznych častí sveta, ktoré sa stali určitým vzorom pre regionálnu geografiu mnohých iných krajín.

Regionálna koncepcia nadobudla v prvej polovici 20. storočia tak silné postavenie v geografii, že sotva kto pripúšťal, že by mohla byť „ohrozená“, či dokonca nahradená, nejakou inou koncepciou. A predsa! Regionálna koncepcia dosiahla v prvej polovici 20. storočia svoj vrchol. Potom sa však, v dôsledku metodologickej konverzie geografie, dostala do výrazného útlmu a do popredia začala vystupovať priestorová koncepcia.

Na záver tejto kapitoly poznamenajme, že regionálna koncepcia v geografii je v tejto stati diskutovaná v „klasickej“ podobe. Regionálna koncepcia v tej podobe ako sa ona objavuje v „novej regionálnej geografii“ je odlišného charakteru a nepredstavuje pokračovanie jej „klasickej“ podoby. Z toho dôvodu ju autor v tejto stati ani nediskutoval. Autor však poznamenáva, že k tejto otázke vyjadril svoje stanovisko už v stati Paulov (2009).

3 PRIESTOROVÁ KONCEPCIA

Pri uplatňovaní regionálnej koncepcie sa geografia sústreďovala, ako sme už uviedli, na štúdium vertikálnych väzieb medzi prírodnými geosférami a ľudskou spoločnosťou. Z toho potom rezultovalo aj komplexné bádanie regiónov. Ale pri tomto štúdiu geografia akoby „pozabudla“, že na zemskom povrchu existujú aj horizontálne väzby, ktoré sú rovnako významné ako vertikálne. Geografia ich preto nemôže opomenúť, ale naopak, intenzívne študovať. So štúdiom horizontálnych väzieb je práve zviazaná priestorová koncepcia.

Je pozoruhodné konštatovať, že k intenzívnemu štúdiu horizontálnych väzieb v geografii dala podnet nie samotná geografia, ale iná veda, a sice ekonómia, ktorej hlavnou doménou je štúdium výroby, rozdeľovania a spotreby hmotných statkov. Táto veda dospela v určitom štádiu svojho vývoja k predstave, že je potrebné študovať, okrem tých aspektov, ktoré boli práve uvedené, aj priestorové usporiadanie ekonomických aktivít na zemskom povrchu. Tak vznikli lokačné teórie. Prvou

z nich bola lokačná teória poľnohospodárstva a jej autorom bol nemecký ekonóm Johann Heinrich von Thünen (1783 – 1850), pričom spis, v ktorom bola táto teória uverejnená vyšiel v r. 1826, t. j. v čase kedy A. von Humboldt a C. Ritter, osnovatelia vedeckej geografie, ako sme už uviedli, tvorili svoje dielo. Je preto dosť prekvapujúce, že v ich dielach nenašla odozvu Thüenenová lokačná teória, hoci táto teória bola svojim charakterom, dalo by sa povedať, viac geografická než ekonomická, navyše aj v samotnej ekonómii bola pri svojom vzniku považovaná za „cudziu“, t. j. dosť vzdialenú od hlavného prúdu ekonomického myslenia. Až v súvislosti so vznikom „novej ekonomickej geografie“, sa plne doceňuje jej význam (Fujita, Krugman a Venables, 1999).

Thüenenová teória je pozoruhodná nielen tým, že sa ako prvá snaží vysvetliť priestorové usporiadanie poľnohospodárstva, ale aj tým ako to robí. Thünen totiž pri formulácii svojej teórie postupoval podobným spôsobom ako slávny fyzik, G. Galilei (1564 – 1642), pri štúdiu voľného pádu telies. Ten postupoval tak, že abstrahoval od rušivých atmosférických vplyvov a voľný pád študoval za existencie vákua, t. j. za existencie idealizovaných podmienok. Takýto spôsob štúdia sa vo fyzike pokladá za zlomový a zároveň deliaci bod voči aristotelovskej fyzike.

Poznamenajme v tejto súvislosti, že aj Newtonove pohybové zákony sú idealizovanými zákonmi. Na ilustráciu, že je tomu skutočne tak, uveďme formuláciu aspoň jedného z nich, a to zákona zotrvačnosti, formulácia ktorého znie: „Jestvuje súradnicová sústava, vzhľadom na ktorú sa pohybový stav hmotného bodu nemení, ak hmotný bod nepodlieha vplyvu iných telies“ (Ilkovič, 1958, s. 67). Alebo trochu inak: „Každé teleso zotrúva v stave pokoja alebo rovnomerného priamočiareho pohybu, pokiaľ nie je vonkajšou silou nútené tento stav zmeniť“ (Faukner, 1960, s. 42).

Thüenenová lokačná teória, zopakujme, je tiež budovaná za predpokladu idealizovaných podmienok, a síce homogénneho prostredia a existencie iba jedného lokačného faktora, a síce dopravných nákladov (Paulov, 2010). A podobným spôsobom, t. j. za idealizovaných podmienok, sú budované aj ostatné lokačné teórie, a to Weberova lokačná teória priemyslu (1909), Christallerova lokačná teória sídiel (1933) a Löschova všeobecná lokačná teória hospodárstva (1940). Pre geografiu sa kľúčovou stala Christallerova teória, ale aj táto až pri spomenutej metodologickej konverzii v polovici 20. storočia, nie v čase jej vzniku, t. j. v tridsiatych rokoch 20. storočia. Vtedy bola ešte považovaná vtedajšou mainstreamovou geografiou, t. j. vlastne Hettnerovou geografiou, ktorá videla podstatu geografie, ako sme uviedli, v štúdiu vertikálnych vzťahov, za negeografickú.

V súvislosti s idealizáciou poznamenajme ešte, že významný poľsky filozof a metodológ, L. Nowak (1977), rozpracoval teóriu, podľa ktorej sú v podstate všetky vedecké zákony idealizovanými zákonmi. Dodajme, že aj dva najvýznamnejšie geografické zákony, a síce zákon šírkovvej a výškovvej zonality, sú idealizovanými zákonmi.

Prečo sa lokačná teória a tým zároveň aj priestorová koncepcia stali tak dôležité v čase keď začala prebiehať metodologická konverzia v geografii, t. j. v polovici 20. storočia? Poznamenajme, že metodologická konverzia v geografii bola v prvom rade nasmerovaná na transformáciu geografie z idiografickej na nomoteticú vedu (Bun-

ge, 1962). A nomotetická veda je nasmerovaná na hľadanie, odhaľovanie pravidelnosti, zákonov a formuláciu teórií. Lokačné teórie boli práve takými útvarmi, ktoré spĺňali predstavu nomotetickej vedy. Je preto celkom pochopiteľné, že geografia ich vtiahla do svojej domény. Pre geografiu sa kľúčovou stala lokačná teória sídiel, ktorú vybudoval práve geograf, W. Christaller, pod názvom teória centrálnych miest. Táto teória totiž presvedčivo ukazuje, že priestorové rozmiestnenie sídiel vykazuje zrejmu pravidelnosť, zákonitosť. Je preto celkom pochopiteľné, že priestorová koncepcia zapustila v geografii hlboké korene a stala sa v nej dokonca paradigmou.

Priestorová koncepcia sa od čias metodologickej konverzie v geografii „búrlivo“ rozvíja. Toho času je to priestorová analýza, ktorá je hlavným „ŕahúňom“ v tomto rozvoji. A geografia sa stáva vedným odborom, ktorý v súčasnosti snád' najvýznamnejšie rozvíja priestorovú koncepciu, hoci v počiatočných fázach to bola ekonómia svojimi lokačnými teóriami.

Upozorníme v tejto súvislosti ešte na jednu metodologicky závažnú okolnosť. Matematizácia, teoretizácia a nástup priestorovej paradigmy, s ktorými je metodologická konverzia geografie tesne spojená, vytvárajú podmienky, aby sa geografia začala metodologicky približovať k fundamentálnym empirickým vedám, ako sú fyzika, chémia a biológia. Tieto postupy vytvárajú tiež podmienky, aby sa geografia rozvíjala v súlade s modelom vedy aký vypracovala analytická filozofia. Základy tohto modelu v geografii vypracoval D. Harvey (1935 –) vo svojom spise „Explanation in Geography“. Hoci tento spis je z rôznych strán často a tvrdo kritizovaný a sám Harvey začal neskôr „vyznávať“ iný model, rozvoj súčasnej, vedeckej geografie je bezpochyby výrazne poznačený týmto spisom. Stačí si „zalistovať“ vo vedecky náročnej geografickej literatúre. A to je doklad, že geografia sa svojim charakterom začína skutočne blížiť k bádateľsky vyspelým vedám.

4 ZÁVER

Táto stať si kládla za cieľ stručne charakterizovať dve základné koncepcie, s ktorými geografia pracuje pri svojom štúdiu, a síce regionálnu a priestorovú. Regionálna koncepcia je hlboko zakotvená v geografii a je tesne spojená s geografiou už od jej vzniku. Kulmináčny bod dosiahla táto koncepcia v prvej polovici 20. storočia. Najvýznamnejšími predstaviteľmi boli A. Hettner, R. Hartshorne a P. V. de la Blache. Priestorová koncepcia sa „zrodila“ v polovici 20. storočia, kedy v geografii nastupuje proces matematizácie a zároveň metodologickej konverzie spojenej s premenou geografie z idiografickej na nomotetickú vedu. Táto koncepcia sa toho času „búrlivo“ rozvíja, a to predovšetkým v humánnej geografii. Obe koncepcie, t. j. regionálnu a priestorovú, by sme mohli nazvať aj základné prístupy, ktoré geografia uplatňuje pri svojom štúdiu alebo, trochu inak, aj základné makroparadigmy.

Okrem týchto dvoch základných koncepcií sa však toho času v geografii, najmä však vo fyzickej geografii, intenzívne rozvíja aj tretia koncepcia, a to krajinno-ekologická, resp. geoekologická, čo dokladá, že geografia od čias metodologickej konverzie prežíva permanentnú metamorfózu.

Literatúra

- BLACHE de la, P. V. (1913). Des caractères distinctifs de la géographie. *Annales de Géographie*, vol. 22, 289-299.
- BUNGE, W. (1962). Theoretical Geography. *Lund Studies in Geography*, Series C,1, Lund.
- FAUKNER, R. (1960). *Moderná fyzika*. Osveta, Bratislava.
- FUJITA, M., KRUGMAN, P., VENABLES, A. J. (1999). *The spatial economy*. The MIT Press, Cambridge, Massachusetts.
- GOULD, P. (1985). *The geographer at work*. Routledge and Kegan Paul, London.
- HARTSHORNE, R. (1939). The nature of geography. *Annals of the Association of American Geographers*, XXIX, 171-658.
- HARVEY, D. (1970). *Explanation in Geography*. St. Martin's Press, New York.
- HETTNER, A. (1927). *Geographie. Ihre Geschichte, ihr Wesen und ihre Methoden*. Ferdinand Hirt, Breslau.
- CHRISTALLER, W. (1933). *Die zentralen Orte in Süddeutschland*. Fischer, Jena.
- ILKOVIČ, D. (1958). *Fyzika*. Slovenské vydavateľstvo technickej literatúry, Bratislava.
- LÖSCH, A. (1940). *Die räumliche Ordnung der Wirtschaft*. Fischer, Jena.
- MOSCHELESOVÁ, J. (1951). *Úvod do regionálneho zeměpisu*. Státní nakladatelství učebnic, Praha.
- NOWAK, L. (1977). *Wstęp do idealizacyjnej teorii nauky*. Panstwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- PAULOV, J. (2006). K problému idiografickosti a nomotetickosti geografie s osobitným zreteľom na regionálnu geografiu. *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, no. 47, 27-30.
- PAULOV, J. (2008). Je geografia idiografická, nomotetická alebo idiograficko-nomotetická veda? *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, no. 50, 5-17.
- PAULOV, J. (2009). Niekoľko poznámok k vzťahu všeobecnej a regionálnej geografie v dejinách geografického myslenia. *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, no. 53, 3-10.
- PAULOV, J. (2010). *Niekoľko poznámok k vzťahu geografie a ekonómie*. Elektronická publikácia. Ekonomická univerzita, Bratislava.
- PAULOV, J. (2012). Čo je „nová ekonomická geografia“?: Pokus o stručnú charakteristiku. *Geografický časopis*, vol. 64, no. 1, 42-54.
- PAULOV, J. (2012). Základné paradigmy v rozvoji geografie ako vedy: Pokus o stručnú identifikáciu. *Geografický časopis*, vol. 64, no. 2, 111-120.
- PAULOV, J. (2014). Dejiny geografie a jej vedecký status. *Geografický časopis*, vol. 66, no. 1, 39-47.
- THÜNEN von, J. H. (1826). *Der isolierte Staat in Beziehung auf Landwirtschaft und Nationalökonomie*. Fischer, Jena.
- WEBER, A. (1909). *Über den Standort der Industrien*. J. C. A. Mohr, Tübingen.

Regional and spatial conceptions in geography: An attempt at a brief account

Summary

Regional and spatial conceptions (approaches) are generally considered the most important conceptions that geography works with in its studies. The “age” of both conceptions is, however, different. While the first (regional) conception is closely connected with the “birth” of geography as a science, the second (spatial) is closely connected with the methodological conversion of geography which started in the middle of the 20th century.

The regional conception started with verbal and comprehensive descriptions of the areas having been travelled. The first complete description of such a character presents “Historia” by an old Greek scientist Herodot (485-425 B.C.) Generally, such descriptions were later called, by Ptolemy (90-168), “chorographia”. In the

Renaissance chorographia was recalled, by Bernhardus Varenius (1622-1650), in his writing "Geographia Generalis" there is a part "geographia specialis". Since "geographia specialis" transformed later into regional geography one can say that also regional conception became "officially" geographic conception.

I. Kant (1724-1804) shared opinion that regional conception is basic for geography since geography studies, in his view, not only one category of objects but the whole set of objects present in some territory. Kant's idea of geography is thus near to regional geography. In writings by A. von Humboldt (1769-1859) regional conception is contained in his landscape "conception", since landscapes can also be grasped as regions. C. Ritter (1779-1859) applied regional conception very apparently since his main writing „Erdkunde" is geographic description of the world according to macroregions. Therefore he is sometimes considered a "father" of regional geography.

A. Hettner (1859-1941) declared regional conception fundamental for the whole geography as a science. In his opinion geography is a science of complex study of regions. This view shared also R. Hartshorne (1899-1992) and P. V. la Blache (1845-1918). Regional conception experienced, however, under the influence of methodological conversion of geography in the second half of the 20-th century some attenuation and it was exactly the spatial conception that got in the foreground.

In applying regional conception geography concentrated, in its studies, on vertical relations, i.e. on relations between different earth spheres, especially between natural spheres and human society. Horizontal relations, i.e. relations between different parts of the earth surface, were partially or fully omitted. Spatial conception means exactly the study of horizontal relations. It is, however, to note that the stimulus to the study of horizontal relations did not come from geography itself but from other science, notably from economics, especially from location theories. Incorporation of location theories in geography means that its transformation into the nomothetic science was accelerated. Especially the theory of central places become decisive in this respect. It is very clearly demonstrated, in this theory, that in spatial organization of settlements an order can be found, what is exactly a typical attribute of nomothetical science.

We know, classical location theories, formulated by J. H. von Thünen, A. Weber, W. Christaller and A. Lösch, are built as so called idealization theories. Note in this respect that an outstanding Polish philosopher and methodologist, L. Nowak, elaborated the theory according to which all scientific laws and therefore also theories are built as idealization laws and theories.

Spatial conception, connected just with theories, makes it possible to build geography as a science in accordance with model elaborated by an analytical philosophy. It means that geography can approach to such fundamental empirical sciences as physics, chemistry and biology. Spatial conception becomes therefore nowadays a fundamental conception in geography.